

Petra Kupsjak

UDK: 77-05 Anhalzer, H.
Pregledni članak
Rukopis prihvaćen za tisak: 18.10.2017.
DOI: <http://doi.org/10.21857/m16wjcp839>

IZ STARIH ALBUMA BJELOVARSKIH FOTOGRAFA – FOTOGRAFSKI PUT HINKA ANHALZERA

Sažetak

Početak i povijest fotografije u Hrvatskoj počinje paralelno s drugim europskim gradovima. Prvih nekoliko desetljeća od pojave fotografije promjene i otkrića na tom području pridonijeli su velikom interesu, porastu popularnosti i brzom širenju fotografije među građanima. U tim počecima popularizaciji fotografije osobito su pridonijeli tzv. putujući fotografi koji se nisu nigdje trajno nastanjivali već su putovali od mjesta do mjesta, zadržavajući se nekoliko dana ili tjedana po potrebi. No uskoro se javlja potražnja za stalnim fotografima i fotografija tada doživljava svoj uspon. Bjelovar nije bio iznimka. Od petnaest zasada zabilježenih – što putujućih, što stalnih fotografa – nekolicina njih ostavila je velik pečat i ovjekovječila jedan period grada Bjelovara. Među njima bio je Hinko Anhalzer, koji je u svojem dugogodišnjem radu bio dijelom svih važnijih društvenih i kulturnih događanja, više kao sudionik nego samo fotograf. Iz analize periodike i dostupnih fotografija te intervjuja s Hinkovom kćeri Leom i fotografskom pomoćnicom Jelkom vidljiv je utjecaj i opus koji je ostao iza bjelovarskoga najdugovječnijeg fotografa koji je više od četrdeset godina bilježio povijest jednoga grada.

Ključne riječi: bjelovarski fotografi; stara fotografija; Drugi svjetski rat; kulturni i društveni život Bjelovara.

Uvod

Razmatrajući povijest fotografije, treba uzeti u obzir razvoj tehnika te fotografiju kao umjetnost i obrtno zanimanje. Sve do 1902. godine (Smekar, 1884., prema Tonković, 1994., str. 91), fotografija je smatrana umjetnošću, a ne obrtnim zanimanjem, gdje fotografi nisu trebali plaćati porez ili se formalno obrazovati za fotografa. Iz tih razloga, fotografi nisu bili obvezni i podložni registraciji te se njihova djelatnost većinom može pratiti samo prema oglašavanju u novinama ili analizom njihovih fotografija. Velik broj putujućih fotografa s tzv. *atelier ambulant* putovao je iz mjesta u mjesto, gdje bi se zadržavali prema potrebi i interesu. Putujući fotografi sa sobom, osim same fotografske opreme, često su nosili i atelijerske rekvizite kako bi njihova fotografija bila atraktivnija. Tom prilikom iznajmili bi sobu ili bi fotografirali osobe u vlastitim domovima.

Nakon donošenja nove odredbe početkom 20. stoljeća počinje eksplozija stalnih fotografa i atelijera jer se putovanja više nisu isplatila; u svakom se mjestu bilo po-

trebno registrirati i plaćati poreze, stoga su se mnogi odlučili utaboriti u brojnim gradovima tadašnje monarhije.

Bez detaljnijeg ulaska u sam razvoj i povijest fotografije, prve su fotografije bile jednostavne – portreti poprsja potom zalijepljeni na jednostavan karton formata posjetnice uz rukom dopisano ili otisnuto ime fotografa. Stalni fotografi na poledinama svojih fotografija imali su većinom otisnuto mjesto, ako ne i adresu atelijera. S godinama, i s razvojem tehnologije, poledine su postajale sve ukrašenije i bogatije sadržajem, kao i same fotografije.

Istraživanje bjelovarskih fotografa većinom se temelji na sustavnom proučavanju dostupne periodike analiziranjem dostupnih fotografija i, ako je to moguće, intervjuiranjem potomaka. Pokušavajući rekonstruirati fotografski život u Bjelovaru, prema za sada prikupljenim podacima, u Bjelovaru je djelovalo petnaest fotografa do 1950. godine. Među bjelovarskim fotografima tako u 19. stoljeću pronalazimo Carla (Dragutina) Alkiera, Ferencza (Franju) Tömöryja, B. Binga i A. Markgrafa. Prva polovica 20. stoljeća bila je plodnija za bjelovarske fotografe kada se do 1950. godine, uz Hinka Anhalzera, javlja Inocenc Kempfle, Milan Savić, Božidar Neumann, Krunoslav Muić, Mirko Jungwirt, Adolf Turčić, Branko Štipek, Hilda Posavac, Danica Radotić i Mihovil Lušićić.¹ Nekolicina njih svoju je aktivnost nastavila i u drugoj polovici 20. stoljeća, a jedan od njih bio je i Hinko Anhalzer, na kojeg se i fokusira ovaj rad. Život i djelo Hinka Anhalzera rekonstruiran je proučavanjem dostupne periodike, analizom fotografija i zahvaljujući dubinskim intervjuima provedenim s Hinkovom kćeri, Leom Mlakar², koja danas živi u Zagrebu, i Jelkom Bencek³, Hinkovom pomoćnikom te poslovođom fotografskog obrta nakon Hinkove smrti.

Fotografski počeci Hinka Anhalzera

Heinrich Anhalzer, rođen je 16. travnja 1899. u Kraljevoj Velikoj (pokraj Lipovljana u Sisačko-moslavačkoj županiji), u velikoj židovskoj obitelji Lazara Anhalzera i Regine rođ. Pollak. Rođen je kao četvrti od petorice sinova i uz pet sestara.⁴ Obitelj Anhalzer kasnije se preselila na područje Karlovca. Otac Lazar uzdržavao

---

¹ Osim njih, vjerojatno su postojali i pojedini putujući, ali i stalni fotografi koji do sada nisu zabilježeni i za što predstoji još istraživanja. Jedini zapis o djelovanju Hilde Posavac, koja je svoj fotografski obrt registrirala 1934. godine, nalazi se u Registru privatnih i zanatskih radnji Grada Bjelovara 1932. – 1962. godine (Gerić, 2014., str. 91).

² Intervjui s Leom Mlakar vođeni su u dva navrata: 8. svibnja i 30. kolovoza u Zagrebu, u njezinu domu.

³ Intervju s Jelkom Bencek vođen je 7. rujna u Bjelovaru, u njezinu domu.

⁴ Hinkova braća zvala su se David, Drago (Dragutin), Bruno i Feri, a sestre Berta, Adela, Ljuba, Ilonka i Štefica.

je obitelj radeći kao karlovački inkasant⁵, a upravo u Karlovcu Hinko se započeo baviti fotografijom. Prve tada amaterske fotografije poplavljene Kupe u Karlovcu i okolici šesnaestogodišnjeg Hinka, 1915. godine, osvanule su u zagrebačkom *Ilustrovanom listu*⁶.

Ubrzo nakon toga Hinkov otac Lazar kupuje imanje u Golubovcu pokraj Krapine, kamo se seli s većinom svoje djece. Brat Dragutin ostao je u Karlovcu, gdje je imao trgovinu mješovite robe, sestra Adela udala se i preselila u Zagreb, tako da je samo nekoliko djece otišlo s roditeljima u Krapinu. Hinko u međuvremenu odrađuje specijalizaciju u Beču kod za sada nepoznatog fotografa, te po povratku otvara svoj prvi atelijer u Krapini, gdje se zadržava kraće vrijeme. Iz tog perioda ostao je sačuvan manji broj fotografija.

Slika 1. Hinkov autoportret iz njegova prvog atelijera u Krapini, oko 1920. godine

Dolazak u Bjelovar

Početak dvadesetih godina Bjelovar napuštaju dvojica fotografa – Milan Savić, koji se seli u Beograd, i fotograf Mirko Jungwirt, koji se seli u Zagreb. U to se vrijeme Hinko Anhalzer odlučuje naseliti u Bjelovaru i otvoriti svoj atelijer. Svoj prvi bjelovarski atelijer otvara pokraj današnje zgrade Bjelovarsko-bilogorske županije, u

---

⁵ Blagajnik, odnosno osoba koja prima i izdaje novac i vrijednosne papire.

⁶ *Ilustrovani list* prve su hrvatske ilustrirane novine koje sustavno objavljuju fotoreportaže. Novine su izlazile subotom, na 24 stranice, od 3. siječnja 1914. do 28. prosinca 1918., kada mijenjaju naslov u *Osvit*. Tri Hinkove fotografije objavljenje su 6. ožujka 1915. u *Ilustrovanom listu* br. 10.

dvorištu pokraj sodare, u Starčevičevoj ulici. U istoj ulici, a moguće čak u istom atelijeru u kojem je prije radio Mirko Jungwirt. Naime, fotografi su često svoj cjelokupni posao, od prostora do fotografske opreme i rekvizita, znali prodavati prilikom odlaska iz grada (kao što je bio slučaj s prvim odlaskom Milana Savića iz atelijera u Šenoinoj ulici), međutim u ovom slučaju o tome možemo za sada samo nagađati.

Slika 2. Reklama za atelijer iz 1925. godine

Od samog dolaska u Bjelovar Hinko je obavljao svoju dugogodišnju aktivnost u društvenom, kulturnom i sportskom životu grada Bjelovara. Kao svestrani član društva *Dvojnice*⁷ i *Hrvatskog sokola*⁸ te podupiratelj drugih društveno-kulturnih gradskih udruženja, ali i zbog činjenice kako je početkom dvadesetih godina bio jedini fotograf u gradu, postao je nezaobilazan gost društvenih, sportskih i inih događanja te kroničar gradskog života.

Kroz aktivnost u brojnim društvenim i kulturnim događanjima upoznao je i svoju buduću suprugu – Matildu rođ. Malek. Iako je u ondašnje vrijeme miješani brak predstavljao svojevrsni društveni tabu koji je rezultirao prvobitnim obiteljskim neslaganjem s obiju strana, njihov brak bio je složan i pun ljubavi te će mu djelomično i činjenica da je u braku s rimokatolkinjom četrdesetih godina 20. stoljeća spasiti život.

Matilda i Hinko zajedno su gajili ljubav prema glumi, plesu i pjevanju. Matilda je također bila članica *Dvojnica* i *Gospojinskog društva*⁹, a povremeno su zajedno

⁷ *Dvojnice* su prvo bjelovarsko pjevačko društvo, osnovano 1872. godine, koje je djelovalo do 1945. godine.

⁸ *Hrvatski sokol* osnovan je 1905. godine, a osnovna djelatnost društva bila je razvoj fizičke kulture u gradu i okolicu. *Hrvatski sokol* prestaje s radom 1941. godine.

⁹ Gospojinska društva i odbori javljaju se krajem 19. stoljeća. Društva i odbore vode supruge plemića i trgovaca, a bavila su se humanitarnim, društvenim i socijalnim pitanjima. U Bjelovaru je Dobrotvorno gospojinsko društvo osnovano 1894. godine. Za više: Benyovsky, Lucija (1998). Dobrotvorna gospojinska (ženska) društva u Hrvatskoj od osnivanja do Prvog svjetskog rata. U: *Časopis za suvremenu povijest* 1: str. 73-93.

pjevali i u *Golubu*¹⁰. Imali su bogat društveni život te nije postojao društveni događaj a da mu Anhalzeri nisu prisustvovali.

Slika 3. Gospojinsko društvo Bjelovar, 1928. godine (Matilda Anhalzer sjedi druga slijeva)

Hinku i Matildi 1929. godine rodio se sin, koji, nažalost, nije preživio, a onda im se 1931. rodila kći, Lea Anhalzer¹¹ udana Mlakar, koja danas živi u Zagrebu i koja je bila i više no susretljiva tijekom naših intervjua.

Uzevši u obzir činjenicu kako je Hinko glumio, plesao i pjevao, ne čudi što se okušao i u redateljskim vodama, režirajući 1930. godine silvestarsku predstavu *Friderika*, muzičku igru u tri čina, čiji je naslovni lik glumila upravo Matilda. Predstava se održala u tadašnjem Društvenom domu.

Uza svoju ljubav prema umjetnosti, Hinko se bavio nogometom te je bio i među osnivačima *Moto kluba Bjelovar* 1930. godine. Njegova mi je kći za potrebe istraživanja ustupila mnoštvo fotografija s motociklima uz nostalgичne priče o tatinu DKW-u i njegovoj ljubavi prema brzini.

---

¹⁰ HORKUD *Golub*, punim imenom Hrvatsko obrtničko radničko kulturno-umjetničko društvo *Golub* osnovali su 1887. godine bjelovarski obrtnici, a djeluje i danas.

¹¹ Punim imenom Lea Ljudmila Renata Anhalzer, mnogim Bjelovarčanima poznatija pod nadimkom Koka. Lea je diplomirala 1958. godine, udala se i počela raditi u svojoj nekadašnjoj osnovnoj školi koja je tada nosila ime Milana Bakića-Baje (II. osnovna škola Bjelovar). Nakon sedam godina rada u Bjelovaru, 1965. godine, Lea se sa suprugom i sinom seli u Zagreb, gdje živi i danas.

Slika 4. Moto klub Bjelovar, oko 1930. godine (Hinko Anhalzer naslonjen na bočnu prikolicu)

Krajem dvadesetih ili početkom tridesetih godina Hinko je svoj atelijer preselio u Preradovićeovu ulicu. Atelijer se tada nalazio u drugoj zgradi s lijeve strane gledajući prema gradskom parku. Prizemnica u kojoj se nalazio atelijer bila je uvučena od ulice, a u dvorištu se nalazila vrba i prostor gdje je Hinko fotografirao svoje sugrađane na otvorenom. Unutar same zgrade, u predvorju, nalazila se tridesetih i četrdesetih godina Hinkova trgovina fotografskim potrepštinama¹², gdje su se prodavali aparati i filmovi. Sa strane se nalazio prostor za slikanje sa zastorima i brojnim atelijerskim rekvizitima te mračna komora.

Sa svojim fotografijama sudjelovao je na barem jednoj državnoj izložbi međunarodnog karaktera poput izložbe *Deutscher Werkunda Film und Foto* na zagrebačkoj Međunarodnoj izložbi u sklopu *Proljetnog Zagrebačkog zbora* 1930. godine gdje je osvojio brončanu medalju (Magaš, 2010., str. 199; Tonković, 2011., str. 120).

---

¹² Trgovina fotografskim potrepštinama registrirana je 1932. godine pod brojem 5490 na Hinka Anhalzera i bila je smještena u Preradovićevoj ulici po Registru radnji Grada Bjelovara 1902. – 1932. godine. Prije toga, po Registru privatnih i zanatskih radnji Grada Bjelovara 1889. – 1932. godine, fotografski zanat Anhalzera registriran je prvi put 1923. godine, no ondje se kao vlasnica navodi Matilda – Hinkova udovica; iako tada Matilda i Hinko zasigurno nisu bili u braku.. Vidi: Gerić, Božidar (2014). *Obrti i cehovi u Bjelovaru 1756.-1945*. Bjelovar: Gradski muzej Bjelovar. Str. 77 i 139.

Slika 5. Atelijer u Preradovićevoj ulici, oko 1950. godine

Drugi svjetski rat

Nakon početka Drugoga svjetskog rata život se mijenja u cijelom svijetu. U Bjelovaru je mnogim židovskim¹³ i srpskim obrtnicima oduzimana i prodavana imovina. U bjelovarskom lokalnom tisku počele su obavijesti o prodaji židovskih i srpskih radionica na području Bjelovara, među kojima se nalazio i fotografski obrt Hinka Anhalzera. Hinkova supruga Matilda međutim brzim reagiranjem uspjela je spasiti obrt od zapljene i prodaje. S obzirom na činjenicu da je bila suvlasnica obrta otkupila je Hinkovu polovicu i tako postala samostalna vlasnica obrta. Hinko je nastavio raditi u atelijeru jer se Matilda nikada nije priučila fotografiji, no za obitelj Anhalzer postalo je izvjesno kako će jednoga dana pokucati i na njihova vrata.

Kako je kasnije svjedočio (Karaula, 2012., str. 444), deportacije su organizirane noću i tako je jedne noći Hinko odveden na bjelovarski željeznički kolodvor, odakle je trebao biti deportiran. Supruga Matilda opet je brzo reagirala te je otišla do tadašnjega bjelovarskog načelnika Julija Makanca¹⁴, koji je bio njihov obiteljski prijatelj i čiji je sin Branimir odrastao s Leom. Makanec je potom kontaktirao Pižetu, ustaškog

---

¹³ Prije izbijanja Drugoga svjetskog rata u Bjelovaru su živjela 303 Židova. Za više: Medar, Mladen (2008). Prilog istraživanju povijesti Židova u Bjelovaru. U: *Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru br. 1.*, str. 161-177.

¹⁴ Julije Makanec (1904. – 1945.) bio je gimnazijski profesor i ravnatelj u Bjelovaru, gradski načelnik u Bjelovaru od 29. studenog 1940. do kolovoza 1941. godine, a kasnije i ministar narodne prosvjete. Za više: Karaula, Željko (2011). *Gradski načelnici Bjelovara (1871. – 1945.)*. U: *Cris*, 12/1, str. 214-215.

stožernika koji je tada živio u secesijskoj vili na uglu Massarykove i Ulice Ferde Rusana, i koji je spriječio njegovo ukrcavanje u vagon i tako mu spasio život. Upravo zbog činjenice što se oženio katolkinjom, ali prvenstveno zbog aktivnog društvenog života koji je vodio, Hinko je postao jedan od rijetkih bjelovarskih, ali i hrvatskih Židova koji je preživio Drugi svjetski rat. Izuzev brata Brune¹⁵ i jednog brata koji je poginuo u Prvom svjetskom ratu, sva su braća i sestre Hinka Anhalzera nestala četrdesetih godina, a njihova je sudbina ostala nepoznata i danas.

Iako je preživio rat, službeno prešao na katoličku vjeru i nastavio s fotografskim obrtom u Bjelovaru, Hinko se polako povlači iz društvenog života. Nakon preseljenja kazališta u današnji Dom kulture¹⁶, Hinko se potpuno prestaje baviti glumom.

Pedesetih godina u njegovu atelijeru zanat je učilo nekoliko šegrta, odnosno naučnika. Jedna od njih bila je i Jelka Benček¹⁷. Jelka je kao dijete došla u Bjelovar na školovanje, a 1953. godine započela je trogodišnje učenje zanata pod dirigentskom palicom Hinka Anhalzera. Poslije završetka trogodišnjeg usavršavanja 1956. godine, postala je Hinkovom pomoćnicom, ali naučnici su se nastavili izmjenjivati, te su ih Hinko i Jelka upućivali u posao. Hinko je, po Jelkinim riječima, radio s mnogim tehnikama, a sam je priređivao kemikalije, otopine i fiksire te svoje znanje prenosio na svoje naučnike. Za razliku od svojih prethodnika koji su pozadinu fotografija ukrašavali raznim simbolima, adresom i popisom nagrada, Hinko je izrađivao fotografije na popularnim dopisnicama i koristio se isključivo slijepim tiskom, koji je uključivao samo njegovo prezime i ime grada, što bi otisnuo u donjem desnom uglu.

Iako je Hinkova fotografska oznaka bila jednostavna, kulise njegovih fotografija i korišteni mnogobrojni atelijerski rekviziti najviše govore o njegovoj razvijenoj i promišljenoj umjetničkoj strani. U obiteljskim albumima koje čuva njegova kći Lea mogu se pronaći fotografije koje prikazuju Hinka i njegove omiljene modele Matildu i Leu, odjevene u razne kostime i u različitim, pažljivo odabranim scenografijama. Fotografije sugrađana koje mnogi još čuvaju u svojim privatnim albumima također svjedoče o Hinkovu trudu i ljepoti stare fotografije.

Pedesetih godina, kada se ustalila crno-bijela fotografija, fotografska je konkurencija u Bjelovaru porasla. Uz njih je obrt dugi niz godina imala i Danica Radotić

---

¹⁵ Bruno Anhalzer rođen 1894. godine, Drugi svjetski rat proveo je u njemačkom zarobljeništvu. Umro je 1974. godine, a pokopan je u Zagrebu, na Mirogoju među arkadama.

¹⁶ Narodno kazalište u zgradi sinagoge otvoreno je 29. studenog 1951. Današnji Dom kulture postaje 1989. godine. Više u: Karač, Zlatko (2009.). Izabrani primjeri sinagoga 20. stoljeća nastalih na tlu Hrvatske. Memento izgubljenoj baštini. U: Vujić, Žarka i Špikić, Marko (ur). *Ivi Maroeviću baštini u spomen*. Zagreb, str. 245-271.

¹⁷ Jelka Benček rođ. Škvarić bila je dugogodišnja Hinkova pomoćnica. Rođena 1937. godine u Špišić-Bukovici, po početku petog razreda preselila se u Bjelovar zbog nastavka školovanja. Majstorski ispit položila je 1960. godine.

(čiji su potomci nastavili fotografsku tradiciju i čiji se obrt nalazi u Ulici Frana Supila). Osim Danice Radotić, u Bjelovaru su se počeli pojavljivati i drugi fotografi; fotografska se tehnika razvijala, fotografski aparati postajali su dostupniji i praktičniji za amatersko korištenje i posla je bivalo sve manje. Uslijed okolnosti krajem pedesetih godina, Hinko je za sitne novce bio primoran prodati zgradu i napustiti atelijer zbog urbanističkog plana duž zapadne strane Preradovićeve ulice u sklopu kojeg su se srušile tadašnje prizemnice kako bi koju godinu nakon toga mogla izniknuti stambena trokatnica koja se ondje nalazi i danas. Selidba je bila udarac na posao jer se obrt više nije nalazio na frekventnoj poziciji, a zbog nedostatka posla, Jelka je ubrzo napustila Hinkov fotografski obrt, no nastavila je i dalje surađivati s njim i retuširati fotografije koje bi joj Hinko donosio.

Slika 6. Jelka i mentor 1955. godine u dvorištu atelijera u Preradovićevoj ulici

Nastavak tradicije i ostavština

Krajem pedesetih godina umro je Matildin otac Ignac¹⁸, a zbog prodaje prizemnice u Preradovićevoj ulici, atelijer je preseljen u današnju Ulicu Matice hrvatske, ispod zgrade Gimnazije, na kućni broj 13, gdje su inače i živjeli. Zgrada je pripadala Malekovima; Hinko je na njihovu prvom katu uredio atelijer, a u prizemlju je živjela Matildina sestra s obitelji.

Kako je Bjelovar oduvijek bio vojni grad, subotom i nedjeljom grad bi preplavili vojnici, koji bi dobili slobodno, pa su vikendi bili najprometniji dani u tjednu. Kako bi ih privukao, Hinko je nabavio šapku (svečanu oficirsku kapu), opasač preko ramena i jedan stari sat, pa su se vojnici imali priliku slikati kao časnici, a ne obični vojnici.

Atelijer je nastavio djelovati šezdesetih godina, u borbi za klijentelu, sve do 1968. godine, kada se Hinko razbolio. Prije odlaska u bolnicu nazvao je Jelku i zamolio je da pričuva obrt nekoliko dana, da ga ne zatvara dok je u bolnici. Međutim, Hinko se nikada više nije vratio iz bolnice. Nakon operacije dobio je sepsu, od koje je umro 1969. godine, te je pokopan na bjelovarskom groblju sv. Andrije u obiteljskoj grobnici Malekovih. Nakon Hinkove smrti Matilda je, želeći nastaviti fotografsku tradiciju svojega pokojnog supruga, sklopila ugovor s Jelkom Bencek imenovavši je poslovođom obrta. Jelka je tako vjerno nastavila Hinkov rad i tradiciju tijekom sljedećih petnaest godina, sve do 1984. godine, kada – nakon više od šezdeset godina – fotografski atelijer koji je pokrenuo Hinko Anhalzer zatvara svoja vrata.

Zaključak

Zahvaljujući starim fotografijama iz druge polovice 19. stoljeća koje je snimio bjelovarski fotograf Ferencz Tömöry, možemo jednostavno rekonstruirati izgled gradske jezgre. Zahvaljujući Hinku Anhalzeru, s druge strane, koji je zbog svoje društvene naravi bio neizostavnim dijelom svih bjelovarskih događanja, može se rekonstruirati bogat društveni život Bjelovara u prvoj polovici 20. stoljeća.

Od kazališta do pjevačkih društava, od moto kluba do nogometnih susreta, Hinko je revno bilježio i ovjekovječio cijelu jednu generaciju. Nakon Drugoga svjetskog rata, za čovjeka koji je izgubio obitelj i mnoštvo prijatelja, teško je bilo ostati društvenjak iz mlađih dana. No unatoč svim životnim tragedijama, nastavio je bilježiti bjelovarski život i svoje sugrađane, a njegov stalak s fotografskim aparatom *Herlango* te platno s kutijom *Stella* darovala je Hinkova kći Lea 2012. godine Gradskom muzeju Bjelovar.

---

¹⁸ Ignac Malek, bjelovarski krojač i vlasnik trgovine odijela. U Bjelovar je došao iz okolice Čakovca, gdje je rođen 1871. godine. Umro je 1959. godine i pokopan je u obiteljskoj grobnici na bjelovarskom groblju sv. Andrije.

Nakon šezdeset godina rada ostao je velik opus fotografija koje svjedoče obiteljskom i društveno-kulturnom i sportskom životu jednoga grada. Iako se dio fotografija čuva u Gradskom muzeju Bjelovar, najveći dio fotografija nalazi se u arhivima pojedinih bjelovarskih društava i u privatnim obiteljskim albumima i čine važan doprinos razumijevanju jednoga grada.

Slika 7. Hinkov najdraži model, kći Lea 1933. godine

Slika 8. Hinko, Matilda i Lea 1933. godine

Literatura

- Benyovsky, Lucija (1998). Dobrotvorna gospojinska (ženska) društva u Hrvatskoj od osnivanja do Prvog svjetskog rata. U: *Časopis za suvremenu povijest* 1, str. 73-93.
- Časopis Ilustrovani list* br. 10, Zagreb (6. ožujka 1915.)
- Gerić, Božidar (2014). *Obrti i cehovi u Bjelovaru 1756.-1945.* Bjelovar: Gradski muzej Bjelovar.
- Karač, Zlatko (2009). Izabrani primjeri sinagoga 20. stoljeća nastalih na tlu Hrvatske. Memeni iz gubljenoj baštini. U: Vujić, Žarka i Špikić, Marko (ur). *Ivi Maroeviću baštinici u spomen.* Zagreb: Filozofski fakultet, str. 245-271.
- Karaula, Željko (2011). Gradski načelnici Bjelovara (1871–1945.). U: *Cris* 12/1, str. 214.-215.
- Karaula, Željko (2012). *Moderna povijest Bjelovara 1871.-2010.: od razvojačenja Varaždinske krajine do suvremenog Bjelovara.* Bjelovar - Zagreb: Tiskara Horvat – Naklada Breza.
- Magaš, Lovorka (2010). Izložba Deutscher Werkunda Film und Foto na zagrebačkoj Međunarodnoj fotografskoj izložbi i hrvatska fotografija početkom 1930-ih. U: *Radovi Instituta za povijest umjetnosti* 34, str. 189-200.
- Medar, Mladen (2008). Prilog istraživanju povijesti Židova u Bjelovaru. U: *Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru* 1, str. 161-177.
- Smrekar, Milan (1884). Obrtni zakon: Normativna rješitba kralj. zemalj. vlade, odjela za unutarnje poslove, od 17. lipnja 1891. broj 25259 izdana u tom pogledu jednoj kr. županijskoj oblasti; prema Tonković, Marija (1994). Oris povijesti fotografije u Hrvatskoj. U: Maleković, Vladimir (ur). *Fotografija u Hrvatskoj 1848-1951.* Zagreb: MUO.
- Spomen-knjiga "Hrvatskoga Sokola" u Bjelovaru, izdana povodom proslave 20-godišnjega rada 1905.-1925.: (1925). Bjelovar: Tiskara F. Lipšić
- Tonković, Marija (2011). *Fotograf Franjo Mosinger u kontekstu nove objektivnosti i Bauhauasa.* Zagreb: Filozofski fakultet.

From old Albums of the Bjelovar Photographers – Hinko Anhalzer's Photographic Career

Summary

The history of photography in Croatia began concurrently with other parts of European locally. During the first couple of decades after its inception, changes and discoveries in this field contributed to the increase in the interest in photography, as well as to the growing popularity and rapid spreading thereof among citizens. The so-called travelling or itinerant photographers, who never permanently settled locally, but travelled from place to place, staying for a few days or weeks – as necessary, contributed significantly to the popularisation of photography in the very beginning. However, soon the need for permanent photographers was born, and photography thus entered its golden age. Bjelovar was no exception in this regard. So far, data on fifteen photographers – both travelling and permanent – have been recorded. Some of them left a lasting trace and marked a particular period of the city of Bjelovar. One of them was definitely Hinko Anhalzer. During his many years as photographer, Anhalzer actively participated in all major local social and cultural events. Through the analysis of periodicals and available photos, as well as interviews held with Hinko's daughter Lea and his photographic assistant Jelka, the author of this paper tried to stress the importance of the impact and the opus of one of the longest-active photographers in Bjelovar – for more than four decades.

Keywords: Bjelovar photographers; old photography; World War II; cultural and social life of Bjelovar.

Petra Kupsjak, mag. pedagogije i etnologije
Obrtnička škola Bjelovar
Viktora Bubnja 9, HR - 43000 Bjelovar
pkupsjak@gmail.com
098/9219802